

своєму внутрішньому житті мають право організовуватись вільно як на місцях, так і по округах і у осередкові Далекого Сходу, при допомозі з'їздів, конференцій, періодичних нарад, делегацій, петицій, преси і інше, у такій мірі і засобами, які самі визнають потрібними і відповідними».

Не можна оминати увагою того факту, що з приходом на цю територію більшовицької влади всі досягнення, набуті українцями за період громадського самоврядного руху, були зведені нанівець і супроводжувались переслідуваннями та масштабними репресіями [6, с.60] проти тих, хто відповідно ідентифікували себе як «...українці та записалися в національний список (реєстр) при окружних радах, а також проти організацій, товариств та громад, котрі, як такі, самовизначили себе (винесли постанови-приговори), що вони українські на рівних правах...».

Підсумовуючи викладене, слід наголосити, що хоч Конституція національно-культурної автономії українців на Далекому Сході так і не набула чинності через втрату українством своєї національної державності, все ж має історико-правову цінність для сучасного процесу державотворення в Україні.

По-перше, це потужний політико-правовий акт договірною характеру, в якому закріплено природне право народу на реалізацію установчої влади, що є вираженням ідеї суверенітету народу та виявленням його в установлених формах та компетенція державної влади.

По-друге, запровадження правового механізму самоврядування на основі принципу децентралізації державної влади.

По-третє, зміст Конституції демонструє вагу збереження національної конституційної традиції в контексті самоідентифікації українського народу в правовій географії світу.

Список використаних джерел

1. Біломорець Ю. Ю., Саплін Ю. Ю. Ідеї М. М. Бахтіна і теорія PR // Ю. Ю. Біломорець, Ю. Ю. Саплін // Держава та регіони – 2013 – Серія: Гуманітарні науки № 2–3 (33–34). – С. 63–66
 2. Мамай А. За Сибирью, где солнце всходит, или почему не состоялась в Зеленом Клине вторая Украина // А. Мамай. – Зеркало недели. – 1999. – 23 окт.
 3. Зелений Клин. Енциклопедичний довідник [Укл. В. А. Черномаз] – Владивосток: Вид-во Далекосх. федерал. ун-ту, 2011. – 288 с. 4.
- Українська Далекосхідна Республіка // Вікіпедія – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/#cite_note-19.
5. Далекосхідна Українська республіка // [Електрон. ресурс] - Режим доступу: <http://bandera.lviv.ua/dalekoshidna-ukrajinska-respublika/>
 6. Андрій Попок. Громадсько-політичне та релігійне життя українців на Далекому Сході в ХХ ст.// Український історичний журнал. – К. – 1998. - № 6. – С. 54-68.
 7. Дальневосточная республика // Википедия – Режим доступу: <https://ru.wikipedia.org/wiki>
 8. Конституція національно-культурної автономії українців на Далекому Сході [Із збірника «ЦДАВО України: Ф.3696. - Оп.2. -Спр.381. -Арк 215-216 зв.». Створення: 25 жовтня - 1 листопада 1918 року.] // [Електр. ресурс] – Режим доступу: <https://uk.wikisource.org/wiki> / Конституція національно культурної автономії (самоврядування) українців на Далекому Сході (Текст з екрану)

УДК 347.121.2

ПОНЯТТЯ ТА ЗМІСТ ПРАВ СУБ'ЄКТА ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ

Бєлова Ю.Д., аспірантка кафедри цивільного права та процесу Хмельницького університету управління та права

***Анотація:** Стаття присвячена питанням прав суб'єкта персональних даних. Визначено природу особистих немайнових прав суб'єкта персональних даних та їх зміст. Право на персональні дані визначено як особисте немайнове право, специфіка якого полягає в об'єкті, цілеспрямованні та змісті – активні та пасивні правомочності, а також правомочність захисту, які можуть бути реалізовані як в абсолютних, так і відносних правовідносинах.*

***Ключові слова:** персональні дані, стандарти захисту персональних даних, особисте немайнове право.*

***Annotation:** The article is devoted to issues of rights of Personal Data Subject. The nature of personal non-property rights of Personal Data Subject and their content. The Right on Personal Data is identified as a personal non-property right. The specificity of this kind of right includes its' object, targeting and content. The*

content of the Right on Personal Data includes active and passive powers and protective power, which can be implemented in both absolute legal relationships and relative relationships.

Key words: *Personal Data, Standards of Personal Data Protection, personal non-property rights.*

Постановка проблеми. Актуальність дослідження прав суб'єкта персональних даних в системі суб'єктивних цивільних прав обумовлена наступним. Розвиток інформаційних технологій сприяв надзвичайному поширенню відносин щодо обробки персональних даних. Ще ніколи так гостро перед суспільством не стояло питання можливостей зберігання досє на осіб для різних «потреб» і породжених цим ризиків порушення недоторканності приватного життя, з боку як публічних так і приватних установ за допомогою комплексного використання новітніх технологій. На цьому фоні є важливим встановлення взаємозв'язку права на персональні дані з іншими особистими немайновими правами. При цьому необхідно враховувати, що цілеспрямування права на персональні дані є захист особистих немайнових прав фізичної особи, зокрема права на приватність та інших, у зв'язку з обробкою персональних даних.

Стан дослідження. Питання прав суб'єкта персональних даних як суб'єктивних цивільних прав вже неодноразово ставали предметом вітчизняних цивілістичних досліджень, серед яких слід назвати праці таких вчених як О. А. Дмитренко, О. В. Кохановської, О. О. Кулініч, О. А. Підпригори, С. О. Сліпченка, І. І. Романюк, Н. В. Устименко, С. В. Шевчука, Р. Б. Шишки та інших вчених.

Завданням цієї статті є з'ясувати природу прав суб'єкта персональних даних в системі суб'єктивних цивільних прав.

Виклад основного матеріалу. Насамперед спробуємо з'ясувати місце прав суб'єкта персональних даних в системі суб'єктивних цивільних прав. З цього приводу потребує тлумачення ч. 1 ст. 1 Закону України «Про захист персональних даних» [1], яка визначає сферу дії цього закону та встановлює його спрямування «на захист основоположних прав і свобод людини і громадянина, зокрема права на невтручання в особисте життя, у зв'язку з обробкою персональних даних». Аналогічна норма міститься також в ч. 1 ст. 1 Директиви 95/46/ЄС [2] («Відповідно до цієї Директиви, держави-члени захищають основні права і свободи фізичних осіб і, особливо, їхнє право на невтручання в особисте життя при обробці персональних даних») та ст. 1 Конвенції Ради Європи про захист осіб у зв'язку з автоматизованою обробкою персональних даних [3]. Постає питання про співвідношення прав суб'єкта персональних даних з основоположними (основними чи фундаментальними) правами людини.

Як нами вище було встановлено, право на персональні дані знаходить свій прояв на рівні міжнародних документів про права людини, зокрема: ст. 8 ЄКПЛ тлумачиться ЄСПЛ як така, що охоплює право на персональні дані; ст. 8 Хартії основних прав Європейського Союзу [4] безпосередньо закріплює право на захист персональних даних. При встановленні співвідношення прав суб'єкта персональних даних з відповідними правами людини слід виходити із того, що останні не обмежують свою дію відносинами в системі координат «людина – держава», тобто охоплюють як публічно-правову, так і приватноправову сфери. З доктринальної точки зору це пояснюється домінуючою в європейській правовій науці концепцією горизонтального застосування прав людини [5, с. 98]. Горизонтальна дія прав людини поділяється на: 1) безпосередню горизонтальну дію – міжнародні нормативно-правові акти з прав людини, належним чином ратифіковані, вважаються нормами прямої дії; 2) сильну опосередковану дію – основоположні права людини до приватних правовідносин застосовуються опосередковано, через вплив на судову правозастосовну практику в межах тлумачення норм приватного права та усунення прогалин у праві; 3) слабку опосередковану дію – вплив на правозастосовну практику таким чином, щоб вона була сумісною з основоположними правами. Екстраполяція цих концепцій на право України, дозволяє науковцям стверджувати про безпосередню дію прав людини [6, с. 113–114].

Віднесення права на персональні дані до основоположних прав людини має принаймні два важливих значення. По-перше, це повинно враховуватись при так званих колізіях (зіткненнях) суб'єктивних цивільних прав, під якими слід розуміти нетипові правові ситуації, що полягають в неможливості паралельного здійснення в повному обсязі суб'єктивних цивільних прав, які належать різним особам: реалізація будь-якого одного з прав у повному обсязі перешкоджає повністю/частково здійсненню іншого (інших) чи призводить до його припинення [7, с. 5]. Зокрема, Р. О. Стефанчук пропонує у разі зіткнення суб'єктивних цивільних прав виходити із такої їх ієрархії: 1) суб'єктивні цивільні права, які носять немайновий характер та об'єктами яких є особисті немайнові блага, які визнаються найвищими соціальними цінностями; 2) решта особистих немайнових прав; 3) інші суб'єктивні цивільні права [8, с. 169]. О.О. Посикалюк уточнює дану ієрархію, зазначаючи, що схематично вона матиме такий вигляд: особисті немайнові права, що входять до системи фундаментальних (основних) прав людини та об'єктом яких є особисті немайнові блага, які визнаються найвищими соціальними цінностями – інші особисті немайнові права, що входять до системи фундаментальних (основних) прав людини – решта особистих немайнових прав – інші суб'єктивні цивільні права [9, с. 126].

По-друге, віднесення права на персональні дані до основоположних зіграло визначальну роль у процесі зближення правового регулювання та охорони персональних даних в різних країнах. Це може бути продемонстровано на прикладі ЄС. Так, відповідно до ст. 16 Договору про функціонування Європейського Союзу [10] кожен має право на захист своїх персональних даних. При цьому Європейський Парламент та Рада, діючи згідно зі звичайною законодавчою процедурою, встановлюють правила захисту фізичних осіб під час обробки їхніх персональних даних установами, органами, службами та агенціями Союзу та державами-членами у ході провадження діяльності в межах, охоплених законодавством Союзу, а також правила щодо вільного руху таких даних. Також ст. 39 Договору про Європейський Союз [10] установи ЄС можуть ухвалювати рішення, що встановлює правила, пов'язані із захистом фізичних осіб з огляду на обробку персональних даних державами-членами при виконанні заходів, які підпадають під сферу застосування положень про спільну зовнішню та безпекову політику, а також правила, пов'язані з вільним рухом такої інформації. Ці норми лягли в основу Директиви 95/46/ЄС та Загального регламенту про захист даних, вплив яких на гармонізацію законодавства щодо персональних даних нами вже був досліджений.

Поряд з цим, цивільно-правова природа права на персональні дані, на наш погляд не викликає сумнівів, оскільки відносини, що виникають з приводу персональних даних, в повній мірі відповідають ознакам, закріпленим в ч. 1 ст. 1 ЦК України. У той же час місце права на персональні дані в системі суб'єктивних цивільних прав видається не таким вже й однозначним. Насамперед в літературі піднімається питання про можливість розглядати право на персональні дані як право власності.

Так, з огляду на положення цивільно-правового інституту права власності досліджує права учасників відносин з приводу персональних даних М. М. Мікуліна, яка стверджує, що: володільцем персональних даних можна вважати особу, яка має юридичну можливість фактичного впливу на ці дані; розпорядником – особу, яка має юридичну можливість визначати фактичну та юридичну долю цих даних, тобто такі повноваження особам-розпорядникам може надати лише власник персональних даних; лише власник персональних даних акумулює всю сукупність повноважень на свої персональні дані [14, с. 38]. Л. В. Борисова та В. В. Тулупов використовують поняття «виключне право власності на персональні дані», тобто можливість законодавчого обмеження прав особи на персональні дані з точки зору інтересів інших фізичних осіб, суспільства і держави, а право власності надає особі монополні права володіння, користування і розпорядження своїми персональними даними [15, с. 98]. В. І. Бобрик пропонує наділити фізичну особу-носія персональних даних лише первісним правом власності на свої персональні дані. Це право є непорушним і невідчужуваним, але ж персональні дані можуть бути за бажанням

особи повідомлені стороннім фізичним чи юридичним особам, які в такому випадку, за думкою науковця, повинні набувати також права власності на ці персональні дані, точніше на їх накопичення, банки, бази таких даних. Дане право власності по відношенню до права власності на персональні дані їх носіїв буде вторинним. Але з метою захисту прав первісних власників, вторинне право власності на персональні дані має бути обмеженим, неповним, для чого в законодавстві необхідно встановити ряд обмежень стосовно використання і розпорядження такою власністю [16, с. 117].

Пояснення такого підходу криється в тому, що інформація визнається товаром і має певний економічний зміст, що повною мірою стосується і персональних даних, економічний зміст яких виражається в тому, що зі становленням і функціонуванням ринку, який передбачає рух товарів, послуг і капіталів, виникає необхідність у русі персональних даних. Персональні дані вказують на споживача, і відповідно на сферу і обсяги товарів та послуг, якими він користується. Персональні дані – це інформація, що представляє певний економічний інтерес і може бути товаром незалежно від волі особи, якої вона торкається [16, с. 115]. Напевно саме це зумовило намагання законодавця на початку 90-х ввести інформацію в цивільний обіг за допомогою поширення на неї речово-правового режиму. Так, перша редакція Закону України «Про інформацію» [17] закріплювала право власності на інформацію як врегульовані законом суспільні відносини щодо володіння, користування і розпорядження інформацією (наразі законодавець відмовився від поняття «права власності на інформацію» – уточнено мною – Ю. Б.).

Вважаємо, що на сьогодні речово-правовий підхід щодо розуміння права на інформацію, загалом, та права на персональні дані, зокрема, не може бути сприйнятним. Тому ми підтримуємо висловлену в літературі позицію щодо наукової необґрунтованості пропозицій розгляду права на персональні дані як права власності [18, с. 14]. Така позиція відповідає аргументованому О. В. Кохановською положенню про те, що поняття „право власності на інформацію”, яке безпідставно набуло за часів розробки національного законодавства широкого використання, не може застосовуватися до нематеріального блага особливого роду, яким є інформація: інформація і матеріальна об’єктивна форма, в якій вона може втілюватись, не можуть ототожнюватись [19, с. 9]. Разом з тим таке положення потребує уточнення щодо прав володільців та розпорядників персональних даних. Наприклад, суб’єкт підприємницької діяльності, який правомірно обробляє персональні дані споживачів, зібраних під час реалізації товарів, робіт та послуг, може ставитись до таких персональних даних як до майна, компілюючи їх та досить часто продаючи такі компіляції персональних даних іншим суб’єктам [20, с. 517]. Отже права на персональні дані можуть набувати ознак нематеріальних активів. Тому важливо розмежовувати права на персональні дані та права інтелектуальної власності, які можуть бути з ними пов’язані.

Оскільки персональні дані є одним із видів інформації, а остання як об’єкт цивільних відносин може проявлятися не тільки як інформаційний продукт, але й як результат творчої інтелектуальної діяльності, тобто як об’єкт виключних прав [19, с. 6], постає питання про співвідношення правового режиму «бази персональних даних» як сукупності упорядкованих персональних даних та «бази даних» як об’єкта авторського права. З цього приводу підтримаємо позицію, відповідно до якої база персональних даних є різновидом бази даних (компіляції даних), яка може бути як оригінальною (містить творчий вклад автора), так і неоригінальною (проста систематизована інформація про персональні данні людини) [21, с. 433]. Така відмінність впливає зі ст. 1, 8, 10 Закону України «Про авторське право і суміжні права» [22] та полягає в тому, що база персональних даних, підбір і розташування складових частин якої та її упорядкування є результатом творчої праці, визнається об’єктом авторського права. Тоді як база персональних даних, що не відповідає критеріям оригінальності, не є об’єктом авторського права, але на неї поширюється право *sui-generis* (своєрідне право, право особливого роду). Під останнім розуміють право виробника бази даних право стати на заваді вилученню чи повторному використанню всієї або значної, визначеної кількісно

або якісно, частини змісту даної бази, коли одержання, перевірка або представлення цього змісту свідчать про істотне інвестування з точки зору якості і кількості (Директива 96/9/ЄС від 11 березня 1996 року про правову охорону баз даних [23]). Для розмежування правового режиму бази персональних даних як об'єкта права інтелектуальної власності та об'єкту захисту у зв'язку із обробкою персональних даних необхідно враховувати наступне. По-перше, самі собою ні матеріальний носій бази персональних даних, ні її внутрішнє інформаційне наповнення не є об'єктом права інтелектуальної власності автора (творця, розробника) бази. Такими об'єктами виступають тільки індивідуальна система обігу інформації та/або особливий алгоритм оброблення інформаційного наповнення бази [24, с. 17]. По-друге, ні визнання бази персональних даних об'єктом авторського права, ні встановлення щодо неї права особливого роду, не виключають застосування законодавства стосовно охорони персональних даних та не можуть йому суперечити.

Природа особистих немайнових прав суб'єкта персональних даних на сьогодні не викликає сумнівів, оскільки теоретично обґрунтована відповідність конструкції права на персональні дані усім ознакам особистого немайнового права [25, с. 234] та законодавчо закріплена (ч. 1 ст. 8 Закону України «Про захист персональних даних»). Натомість питання про місце права на персональні дані в системі особистих немайнових прав фізичних осіб та їх співвідношення між собою є питанням наукової дискусії. З цього приводу можна виділити три підходи.

Відповідно до першого з них право на персональні дані розглядається як складова права на приватність. Так, практика Європейського суду з прав людини тлумачить ст. 8, що передбачає право на повагу до свого приватного і сімейного життя, до свого житла і кореспонденції, як таку, яка охоплює право на захист персональних даних. Так у справі Леандер проти Швеції суд зазначив, що немає сумнівів, що інформація з секретного поліцейського реєстру містила інформацію про приватне життя заявника, а її зберігання, повідомлення, а також відмова надати можливість спростувати її, становили втручання в право на повагу до приватного життя, гарантоване пунктом 1 статті 8 Конвенції [26]. У подальшому цей підхід було підтверджено і щодо персональних даних, обробка яких здійснюється автоматизованими засобами (справа С. і Марпер проти Сполученого Королівства [27]). Пояснення цього підходу криється в самій генезі інституту захисту персональних даних. Розвиток інформаційних технологій поступово трансформувало розуміння поняття приватності у бік застосування заходів захисту права на інформаційний суверенітет особи, зокрема, права людини визначати ким, коли, з якою метою та яким чином інформація про неї буде використовуватися іншими особами [28, с. 8]. Іншими словами, право на персональні дані історично походить від права на приватність.

Другий підхід закріплений в Хартії основних прав Європейського Союзу [4], з буквального тлумачення якої право на повагу до особистого та сімейного життя, житла та кореспонденції (ст. 7) та право на захист персональних даних (ст. 8) розглядаються як два відокремлених права. Тобто право на персональні дані розглядається як самостійне особисте немайнове право. У науковій літературі це обґрунтовують тим, що право на захист персональних даних забезпечує ширший контроль над ширшим колом персональних даних, ніж право на приватність. При цьому вказують на два ключових моменти права на захист персональних даних: по-перше, воно сприяє інформаційній самовизначеності особи, по-друге, зменшує негативний інформаційний вплив на вільний розвиток особистості [29, с. 597].

Відповідно до третього підходу право особи на власні персональні дані розглядається як комплексне утворення у системі особистих немайнових прав, що забезпечують соціальне буття фізичної особи, і фактично об'єднує в собі такі передбачені в ЦК України особисті немайнові права, як право на особисте життя (а саме – його «інформаційну» складову – право на таємницю особистого життя), право на таємницю, право на ім'я, право на власне зображення та право на індивідуальність [25, с. 237].

Попри те, що кожен із вказаних підходів має свою наукову цінність та методологічне обґрунтування, вважаємо за можливе підтримати позицію, відповідно до якої право на персональні дані слід розглядати як самостійне особисте немайнове право. Додатковим аргументом цьому є специфіка персональних даних як об'єкта цивільних правовідносин. Мається на увазі те, що персональні дані є по своїй суті інформацією про фізичну особу, в тому числі її особисті немайнові блага та ознаки, які її індивідуалізують. При цьому особисті немайнові блага, як і права на них, існують незалежно від того, чи відомості про ці блага обробляються як персональні дані. Таким чином, персональні дані не можуть бути в повній мірі охоплені змістом права на приватність, чи окремо іншим особистим немайновим правом.

У зв'язку із цим постає питання про співвідношення права на персональні дані та інших особистих немайнових прав. Це питання вже стало предметом наукового дослідження. Зокрема, І. І. Романюк встановлюючи зв'язок права на персональні дані та інших особистих немайнових прав використовує як критерій розмежування ознаку їх об'єкта. Це дало можливість автору прийти до таких висновків. Персональні дані фактично охоплюють: інформацію про особисте життя; таємницю тих чи інших відомостей про особу; охоплюється змістом права особи на власні персональні дані; ім'я; зображення; індивідуальність особи як певну її інформаційну характеристика, яка включає дані про зовнішність, звички, манеру одягу, ходи, поведінки людини тощо[25, с. 235–236].

Таким чином, будь яка інформація за допомогою якої можливо ідентифікувати особу, де-факто може вважатися персональними даними.

Цілковито погоджуючись із вказаними судженнями, зауважимо, що взаємозв'язок права на персональні дані з іншими особистими немайновими правами проявляється не тільки в їх об'єктах, але й в їх змісті та здійсненні. При цьому необхідно враховувати, що цілеспрямованість права на персональні дані є захист особистих немайнових прав фізичної особи, зокрема права на приватність та інших, у зв'язку з обробкою персональних даних. Від так вважаємо вірним твердження, що право на персональні дані не може суперечити праву на приватність та іншим особистим немайновим правам, на захист яких воно спрямовано, звужувати їх зміст та межі здійснення.

В теорії цивільного права немає єдності щодо кількісного складу прав суб'єкта персональних даних. З цього приводу можна виділити два підходи. Відповідно до першої з них, права суб'єкта персональних даних розглядають як сукупність суб'єктивних прав, закріплених в законодавстві. Такий підхід отримав нормативне закріплення як на рівні національного законодавства, так і на рівні актів ЄС [2]. Так, ст. 8 Закону України «Про захист персональних даних» відносить права на персональні дані до особистих немайнових, якими належать кожній фізичній особі та є невід'ємними і непорушними. До таких прав Закон відносить: знати про джерела збирання, місцезнаходження своїх персональних даних, мету їх обробки, місцезнаходження або місце проживання (перебування) володільця чи розпорядника персональних даних або дати відповідне доручення щодо отримання цієї інформації уповноваженим ним особам, крім випадків, встановлених законом; отримувати інформацію про умови надання доступу до персональних даних, зокрема інформацію про третіх осіб, яким передаються його персональні дані; на доступ до своїх персональних даних; отримувати не пізніше як за тридцять календарних днів з дня надходження запиту, крім випадків, передбачених законом, відповідь про те, чи обробляються його персональні дані, а також отримувати зміст таких персональних даних; пред'являти вмотивовану вимогу володільцю персональних даних із запереченням проти обробки своїх персональних даних; пред'являти вмотивовану вимогу щодо зміни або знищення своїх персональних даних будь-яким володільцем та розпорядником персональних даних, якщо ці дані обробляються незаконно чи є недостовірними; на захист своїх персональних даних від незаконної обробки та випадкової втрати, знищення, пошкодження у зв'язку з умисним приховуванням, ненаданням чи несвоєчасним їх наданням, а також на захист від надання

відомостей, що є недостовірними чи ганьблять честь, гідність та ділову репутацію фізичної особи; звертатися із скаргами на обробку своїх персональних даних до Уповноваженого або до суду; застосовувати засоби правового захисту в разі порушення законодавства про захист персональних даних; вносити застереження стосовно обмеження права на обробку своїх персональних даних під час надання згоди; відкликати згоду на обробку персональних даних; знати механізм автоматичної обробки персональних даних; на захист від автоматизованого рішення, яке має для нього правові наслідки.

Представники другого підходу розглядають право на персональні дані як єдине комплексне суб'єктивне цивільне право, яке об'єднує закріплені в законодавстві правомочності. Так, Дмитренко О. А. вважає, що зміст права на персональні дані як єдності трьох елементів: права на власні дії, права на чужі дії та права на захист. На основі сучасних наукових досліджень під змістом права на персональні дані запропоновано розуміти сукупність позитивних правомочностей особи юридично визнаватись володільцем персональних даних як особистого немайнового блага («благообладання») та використовувати його («благо використання») в межах, передбачених законом, вимагати від усіх інших учасників правовідносин не порушувати дане право, в тому числі правомочність захисту. Далі вчений обґрунтовує, що правомочність «благообладання» включає в себе пасивну правомочність бути повідомленим з ініціативи суб'єкта, який бажає використовувати персональні дані, перед початком використання, про зміст цих даних та засади їх використання (право на повідомлення); а також активну правомочність суб'єкта права у будь-який час, безкоштовно або за розумну плату вимагати доступу до власних персональних даних та інформації про засади їх використання (право на доступ). Під правомочністю «благовикористання» персональних даних автор розуміє юридично забезпечену можливість фізичної особи приймати рішення щодо використання власних персональних даних у суспільних відносинах, що включає в себе право на погодження використання персональних даних до його початку, на безпеку даних та заперечення проти використання, яке відбувається [18, с. 11–12]. Вважаємо такий підхід більш теоретично обґрунтованим, оскільки в ньому враховано, що усі вказані вище правові можливості належать одному і тому ж суб'єкту (суб'єкту персональних даних), їх об'єктом виступає одне і те ж благо (персональні дані), мають спільне спрямування на захист права на невтручання в особисте життя, у зв'язку з обробкою персональних даних.

У доповнення до цього вважаємо, що правомочності суб'єкта персональних даних доцільно поділяти на дві групи: ті, які реалізуються в абсолютних правовідносинах, тобто коли суб'єкту персональних даних як уповноваженій особі протистоїть невизначене коло зобов'язаних осіб; ті, які реалізуються у відносних правовідносинах, тобто коли суб'єкту персональних даних як уповноваженій особі протистоїть володільць та (або) розпорядник персональних даних. До таких правомочностей, які реалізуються у відносних правовідносинах належать: пред'являти вмотивовану вимогу володільцю персональних даних із запереченням проти обробки своїх персональних даних; пред'являти вмотивовану вимогу щодо зміни або знищення своїх персональних даних будь-яким володільцем та розпорядником персональних даних, якщо ці дані обробляються незаконно чи є недостовірними; відкликати згоду на обробку персональних даних.

Висновки. Отже, право на персональні дані є особистим немайновим правом, специфіка якого полягає в його: об'єкті – персональні дані; цілеспрямуванні – захист права на приватність та інших особистих немайнових прав у зв'язку з обробкою персональних даних; змісті – активні та пасивні правомочності, а також правомочність захисту, які можуть бути реалізовані як в абсолютних, так і відносних правовідносинах.

Список використаних джерел

1. Про захист персональних даних: Закон України від 1 червня 2010 року № 2297-VI // Відомості Верховної Ради України. - 2010. - № 34. - Ст. 481.
2. Про захист фізичних осіб при обробці персональних даних і про вільне переміщення таких даних: Директива 95/46/ЄС Європейського Парламенту і Ради від 24 жовтня 1995 року [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/994_242.

3. Конвенція про захист осіб у зв'язку з автоматизованою обробкою персональних даних від 28 січня 1981 року // Офіційний вісник України. - 2011. - № 1. - Ст. 85.
4. Хартія основних прав Європейського Союзу від 07.12.2000 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_524.
5. Шевчук С. Судовий захист прав людини: Практика Європейського суду з прав людини у контексті західної правової традиції / Шевчук С. - Вид. 2-е, випр., доп. - К. : Реферат, 2007. - 848 с.
6. Посикалюк О. О. Захист права працівника на приватність в практиці Європейського Суду з прав людини / О. О. Посикалюк // Університетські наукові записки. - 2016. - № 3. - С. 112-124.
7. Ус М. В. Колізії суб'єктивних цивільних прав [Текст] : автореферат дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 - Цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право / М. В. Ус ; наук. кер. І. В. Спасибо-Фатеева ; Нац. ун-т «юрід. акад. України ім. Я. Мудрого». - Х. : б. в., 2011. - 20 с.
8. Стефанчук Р. О. Особисті немайнові права фізичних осіб (поняття, зміст, система, особливості здійснення та захисту): Монографія / Відп. ред. Я. М. Шевченко. - К: КНТ, 2007. - 626 с.
9. Посикалюк О. О. Захист особистих немайнових прав фізичної особи Європейським Судом з прав людини / О. О. Посикалюк // Університетські наукові записки. - 2008. - № 3 (27). - С. 124-128.
10. Консолідовані версії Договору про Європейський Союз та Договору про функціонування Європейського Союзу з протоколами та деклараціями від 07.02.1992, 25.03.1957 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/994_b06.
11. Case of Satakunnan Markkinapörssi Oy and Satamedia Oy v. Finland [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-175121>.
12. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13 січня 2011 року № 2939-VI // Офіційний вісник України. - 2011. - № 10. - Ст. 446.
13. Társaság a Szabadságjogokért v. Hungary [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-92171>.
14. Мікуліна М. Щодо передачі персональних даних за запитами правоохоронних органів / М. Мікуліна // Підприємництво, господарство і право. - 2016. - № 3. - С. 37-42.
15. Борисова Л. В. Захист прав суб'єктів персональних даних / Л. В. Борисова, В. В. Тулупов // Форум права. - 2013. - № 1. - С. 96-100.
16. Бобрик В. І. Право власності на персональні дані / В. І. Бобрик // Вісник Хмельницького інституту регіонального управління та права. - 2002. - № 2. - С. 114-117.
17. Про інформацію: Закон України в редакції від 2 жовтня 1992 року № 2657-XI (втратив чинність) // Відомості Верховної Ради України. - 1992. - № 48. - Ст. 650.
18. Дмитренко О. А. Право фізичної особи на власні персональні дані в цивільному праві України [Текст] : автореферат дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 Цивільне право, сімейне право, цивільний процес, міжнародне приватне право / О. А. Дмитренко. — Київ : Б. в., 2010. - 19 с.
19. Кохановська О. В. Цивільно-правові проблеми інформаційних відносин в Україні [Текст] : автореферат дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.03 Цивільне право, сімейне право, цивільний процес, міжнародне приватне право / О. В. Кохановська. - Київ : Б. в., 2006. - 34 с.
20. Victor J. The EU General Data Protection Regulation: Toward a Property Regime for Protecting Data Privacy // The Yale Law Journal. - 2013. - № 123. - P. 513–528.
21. Карпенко Д. В. Правовий режим охорони бази персональних даних на підприємствах України / Д. В. Карпенко // Форум права. - 2012. - № 1. - С. 432-437.
22. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 23 грудня 1993 року № 3792-XII // Відомості Верховної Ради України. - 1994. - № 13. - Ст. 64.
23. Директива 96/9/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 11 березня 1996 року про правову охорону баз даних [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://old.minjust.gov.ua/file/31335>.
24. Різак М. Правовий статус автора (творця, розробника) бази персональних даних / М. Різак // Віче. - 2014. - № 18. - С. 16-19.
25. Романюк І. І. До поняття суб'єктивного права на власні персональні дані, його ознак і місця в системі особистих немайнових прав в Україні [Текст] / І. І. Романюк // Науковий вісник Ужгородського національного університету : Серія: Право / гол. ред. Ю.М. Бисага. – Ужгород : Видавничий дім «Гельветика», 2012. – Вип. 20. Ч. 2. Т. 1. – С. 233–237.
26. Case of Leander v. Sweden, App. No. 9248/81 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57519>.
27. Case of S. and Marper v. The United Kingdom, App. No(s). 30562/04, 30566/04 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-117631>.
28. Порівняльно-правове дослідження відповідності законодавства України законодавству ЄС у сфері персональних даних / В. М. Брижко, А. І. Радянська, М. Я. Швець. - К.: Тріумф, 2006. — 256 с.
29. Lynskey O. Deconstructing data protection: the «added-value» of a right to data protection in the EU legal order // International and Comparative Law Quarterly. - Vol. 63 (3). - P. 569 – 597.